Baş muharriri: Esat Adil Müstecabi

Yıl : 1 — 10 KURUŞ — Sayı : 5

Mektup ve telg adresi: Posta kutusu 519 İstanbul

İdare: Cağaloğlu Çukur Han No: 4

11 Temmuz Perşembe 1946

GERÇEK

(Emeğe Hak, Emekçiye Hürriyet)

HALK DAVASI GÜDER, SİYASİ SABAH GAZETESİ

Halk T. S. Partisinin bey amesini tasvibetti

Türkiye sosyâlist pârtisinin dü yâyınlâdığımız seçimi protesto eden beyannamesi h ve işçi kitleleri arasın- dâ büyük bir ilgi, sempâti ve tible kârşılânmıştır. Pâr ti binâsınâ gelerek duygularını âr edenlerin sayısı pek çoktur.

Bugünkü seçim kavgalarında

Sınıf mücadelesi karakterini aramak beyhudedir

ESAT ADİL

Son bir yıllık Türk demokrasi tarihi herkesin bildiği safhalar geçirdi. Sonunda iş bugünkü seçim kavgalarına dayandı.

Bütün milleti ilgilendirir gibi görünen milletvekili seçiminde saf almış olan partilerin hangi ideolojik gayelerle birbirlerine saldırdıklarını, iktidarı ele aldıkları takdirde her birinin ne yapmak niyetinde olduğunu resmen bilmiyoruz.

Byrnes

Bilmiyoruz, çünkü mücadeleye girişmiş olan partiler, elinde bulundurduğu iktidarı korumaya çalışan hükûmet partisile hangi ideoloji ve doktrin ayrılığı yüzünden ihtilâfta bulundukların açıklamış veya bunu programlarında açıkça göstermiş değildirler.

Siyasi bir parti, hiç olmazsa muayyen, ölçülü, tezatsız bir surette içtimaî, iktisadî prensiplere dayanarak ortaya çıkar ve bu prensipleri yine hiçbir sınıfın veya hiç olmazsa büyük bir zümrenin hayati menfaatlerine bağlar. Cumhuriyet Halk Partisi menfaatleri yekdiğerine aykırı sınıflarla heyeti umumiyesinin mümessili olmak iddiasında bulunageldiği içindir ki, tarihin akışına karşı koyamadı ve parçalandı.

Bu parçalanmanın neticesi olarak teşekkül etmiş olan demokrat burjuva partilerinden her biri aşağı yukarı yekdiğerine benzemektedir. Aralarında metod ve sistem tezatları yoktur. Şu halde nasıl oluyor da ayni cinsten olan bu kuvvetler birbirleriyle mücadele halinde görünebiliyorlar?

Bu suali cevaplandırmak bizce pek kolaydır. Bu ayni cinsten partilerin paylaşamadıkları ve bu sebeple ihtilâfa düştükleri mesele, büyük burjuvazinin beslenmesine yetmiyen millî servet kaynaklarıdır.

Türkiyenin, anavatan dışı, büyük burjuvaziye gelir temin eden iktisadi kaynakları yoktur. Eğer böyle olsaydı, dünya kâpitalizminin beynelmilel istismar metodu içinde kendilerini kadrolaştırarak içerde ayrıca ihtilâflara düşmemiş olurlardı.

Halbuki gerek köylü, gerek şehir emekçileri kendi kendilerini sınıf şuuru içinde henüz tamamile teşkilâtlandıramamış oldukları için, burjuva partileri bundan faydalanabilmekte, halk kütlelerini iktidar yolile istismar için aralarında boğuşmaktadırlar.

Yarın emekçi kütleler birleşip doğrudan doğruya büyük burjuvaziye ve onun istismarcı kuvvetlerine karşı teşkilâtlı bir mücadeleye atıldıkları gün, burjuva partileri de derhal aralarında bir mütareke yapıp elbirliği etmek lüzumunu duyacaklardır.

Şu halde, bugünkü seçim kavgalarında, sınıflar mücadelesi karakterini aramak beyhudedir. Bu kavgalar, olsa olsa büyük burjuvazinin kendi aralarındaki kardeş kavgalarıdır. Bu sebepledir ki, kendini bir sınıf partisi olarak ilân etmiş olan «Türkiye Sosyalist Partisi» dar bir [illegible] lacak olan ve ancak büyük burjuva partileri için tertiplenmiş bulunan seçime iştirak etmemeye karar vermiştir. Nitekim, Türkiye Sosyalist Partisinin bu kararı şuuruna ermiş emekçi kütleler arasında büyük bir sempati ile karşılanmıştır.

Siyasî çevrelerde bu kararın bıraktığı akislerin neler olduğu nu henüz bilmiyoruz. Fakat büyük ve orta sınıfların neşir organları olan gazetelerin bu karar karşısında sükût etmeyi tercih edişleri de gösteriyor ki, bir arşınlık boyu olan bugünkü demokrasi meydanında, sözüm ona hürriyetin meydan muharebesini verir gibi büyük gürültüler koparan mücadelenin nasıl bir blöf olduğunun kendileri de farkındadırlar.

Asıl istedikleri de, halk kütlelerinin bu büyük blöfü farketmemesidir.

Fakat biz şunu açıklamıya [illegible] zümre menfaatlerinin kendi aralarındaki rekabetinden ibarettir. Bu rekabetin hedefi de emekçi halk kütlelerini ve millî servet kaynaklarını kendi inhisarları altında bulundurmaktır.

Emekçi kütlenin menfaati ise, kendi sırtından aslan payı çıkarmak istiyenlerin bu kavgalarını ibretle seyretmek ve kendini her türlü istismardan korumaktır.

Dışişleri Bakanları konferansı

Byrnse, Molotofa, bütün fikir ve teklifleri dinlemeğe hazır oldğunu söyledi

Londra, 10 (A.A.) — Paris'te toplanan dışişleri bakanları konferansının dünkü oturumunda Amerikan murahhası Byrnes, Almanya'nın askerlikten ve silâhtan tecridinin devamını sağlamak üzere 40 senelik bir pakt teklif etmiştir. Bu teklif, Molotof'un, okunması 45 dakika süren beyanatına bir cevap teşkil ediyordu. Molotof bu beyanatında Amerikan pakt tasarısını tenkid ederek bu plânın hiç de elverişli olmadığını bildirmekte idi. Birinci dünya harbinde edinilen tecrübeler, sulh dostu milletlere, mazideki hatalara tekrar düşmemeleri için ders olmalıydı. Byrnes'ün plânında derpiş edilen tedbirler, birinci dünya harbinden sonra Almanya'ya kabul ettirilmiş olanlardan daha hafifti. Rusya, silâhsızlanmanın tatbik edildiğinden emin olmak maksadiyle bütünbölgelerde keniş tahkikat yapılmasına daima taraftar olmuştur.

Byrnes, bu mütalealara cevap vererek tasarısını islâh etmeğe

Molotof

mâtuf bütün fikir ve teklifleri dinlemeğe hazır olduğunu bildirmiştir.

Mısırın yas günü

Halkı nümayişlere davet eden üç gazete kapatıldı

Kahire, 10 (A.A.) — Polis, 1882 İngiliz işgalinin yıldönümümünasebetile yarın 11 Temmuz gününün millî mate günü olması için halkı nümayişlere davet eden yazılar neşretmiş olduklarından dolayı «Elmısri», «Vafdilmarzi», «Elkotla» isimlerindeki 3 gazetenin bütün sayıları müsadere edilmiştir.

Kahire, 10 (A.A.) — Muntelif siyasi partilere mensuo gençlik teşekkülleri yarınki 11 temmuz gününü millî yas günü olarak ilân ettirmek için gayret sarfetmektedirler.

Bilindiği gibi 11 temmuz günü Mısırn 1882 de İngilizler tarafından işgalinin yıl dönümüdür.

Hükûmet İngiliz kıt'alarının Mısırı terkettikleri sırada yersiz bulduğu bu hareketi ile mücadele etmektedir.

Filistinde alınan son tedbirler

Bir mebus tarafından şiddetle tenkit edildi

Londra, 10 (A.A.) — İngiliz hükûmeti tarafından Filistinde alınan son tedbirlerin sebeb olduğu intibaları ortadan kaldırmak için hükûmetin ne gibi çareler düşündüğünü bugünkü avam kâmârâsı müzâkereleri esnâsında soran işçi pârtisi saylâvlarından Dr. Segal şöyle demiştir:

«Hükûmetin, dinî ve idârî müesseselerin kıymetini hiçe saymak suretile tatbik ettiği son hareket âncak hârp hali içinde bulunduğu sırâdâ hâklı gösterilebilir. Son tedbirler bunun tamâmile âksi olârâk yâhudi halkının bir kısmını mukâddes cihat âçmâğa sevketmiştir.» Sömürgeler bâkânı verdiği cevâbtá tedbirlerin en âz mâhzurlarlâ tâtbik tâtbikine devâm zâruri olduğunu söylemiş ve şöyle demiştir:

Trumân Filistine komisyon

Vâşington, 10 (A.A.) — Filistin meselesini yerinde incelemek üzere bâşkân Truman tarafından memur edilen 3 kişilik komisyon hususi uçâkla bugün Londrayâ gitmiştir. Komisyon, savunm, mâliye, ve dışişleri bakânlığı temsilcilerinden mürekkep müşâvir ve teknisyeni ihtivâ eylemektedir.

C.H.P. sabıkalıları davet etti

YAPILAN TOPLANTIDA SABIKALILARA ÇOK MÜHİM VAZİFELER VERİLDİ

Cumhuriyet Halk Partisi Galata Tophane semt ocağı muhitinin tanınmış sabıkalılardan hırsız, yankesici, karmanyolacı gibi zabıtaca tanınmış şahıslara bir dâvetiye yıllıyarak toplantıya çağırmıştır.

Dün akşam saat 21 de yapılan toplantı neticesinde her birine vazifeler verilerek dağılmışlardır.

Rauf Orbay

Müstakil aday cösterildi

21 Temmuz tarihi yaklaştıkça şehrimizdeki seçim faaliyeti de durmadan artmaktadır. Bir yandan müstakil adaylık için yeni yeni müracaatlar olurken, öte yandan da adaylıklarını geri alanlar vardır.

Bu arada dün Vilâyete müstakil adaylık için yeniden 3 müracaat olmuştur. Bunlardan ikisi Doktor H. Peştemalcı ile Dış Tabibi Adem Nezihi Energin'dirdir. Üçüncü müracaat 400 imzalı bir istida ile eski büyük elçi Rauf Orbay namınadır. Rauf Orbay için bu ikinci müracaattır.

Diğer taraftan Hukuk Fakültesi profesörlerinden Hıfzı Veldet, profesörlük mesleğini tercih ettiğini söyleyerek, adaylıktan istinkâf etmiştir.

ÜÇ PARTİ C. H. P. ne sığındı

Haber aldığımıza göre yeni kurulan partilerden üçü C. H. P. ile birlikte seçime iştirake karar vermiş bulunmaktadır. Bunlar, işçi, çiftçi partisi, yalnız vatan için ve sosyal Demokrat partileridir.

Bu iştirak kararı gayet tabii karşılanmış, bu suretle üç yeni partinin hüviyetleri meydana çıkmıştır.

Bolu ağır ceza reisi izin istedi

Öğrendiğimize göre, Bolu ağır ceza mahkemesi başkanı sıhhi mazeretler ileri sürerek mezuniyet almak için Adliye Bakanlığına müracaat etmiştir.

Şehrimizde dinlenecek Ankara cinayeti şahitleri

Ankara cinayetinin istinabe suretiyle ifadeleri alınmalarına Bolu ağır ceza mahkemesince karar verilen, maktul doktor Naci Arzan'ın babası İsmail Arzan Fürüzan adında biri ve gazeteci Zeki Tükel ugün birinci ağır cezada dinlenecekler dir.

Ankara Valisi Nevzat Tandoğan niçin intihar etti

Valinin cenazesi merasimle kaldırıldı

Ankara, 10 (A.A.) — Ankara vâli ve belediye başkanı merhum Nevzat Tandoğan'ın cenazesi, bugün çok büyük ve ayni derece hüzünlü bir törenle kaldırılarak Cebeci'deki asri mezarlıkta ebedi istirahatgâhına tevdi olunmuştur.

Merhumun Türk bayrağına sarılmış olan tabutu, saat 13 te Hacıbayram camiine getirilmiştir. Törene iştirak edecek olan askeri kıtalar, daha evvelden camiin önündeki meydanda ve Hacıbayram camii caddesi boyunca yerlerini almış bulunuyordu. Yüze yakın çelenk getirilmişti. Cami meydanı ve cenazenin geçeceği yollar, merhuma son hurmet ve sevgi vazifesini yapmağa gelmiş yüksek devlet memurları ve binlerce Ankara hemşerisile hıncahınç dolmuştu.

Cenaze namazının kılınmasından sonra saat 13,30 da başlayan törene Cumhurbaşkanlığı muhafız kıt'ası komutanının emrinde olarak bir piyade taburu, bir suvari bölüğü, bir jandarma bölüğü, polis ve itfaiye müfrezeleri ve harbiye bandosu iştirak etmiştir.

Cenaze töreninde Cumhurbaşkanı adına genel kâtip Kemal Gedeleç ve başyaver Cevdet Tolgay ile İnönü ailesinden yüksek makine mühendisi Ömer İnönü bulunmuşlar ve merhumu ebedi istirahatgâhına kadar teşyi eylemişlerdir.

Türk bayrağına sarılmış olan tabut, tümen topçu alayından bir top arabasına bindirilmiştir. Top arabasının önünde, başta Cumhurbaşkanı tarafından olmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi başkanlığı, başbakanlık, bütün bakanlıklar, kordiplomatik, bütün umum müdürlükleri millî teşekküller ve cemiyetler ve Ankara ilinedan gönderilmiş olan yüz kadar çelenk bulunuyordu. İki tarafına sıralanmış polis ve itfaiye müfrezelerinin ortasında matem marşının yavaş ve hüzünlü ahengile ilerleyen tabutu hâmil top arabasının arkasında merhumun ailesi efradı, Cumhurbaşkanının temsilcileri, Büyük Millet Meclisi adına başkan vekilleri başbakan adına başbakanlık müsteşarı ve hususi kalem müdürü, yargıtay, danıştay ve sayıştay başkan ve üyeleri, şehrimizde bulunan bakanlarla Cumhuriyet halk partisi genel sekreteri, bütün millet vekilleri, kordip başkan vekili, Ankara garnizon ve merkez komutanları, il ve celseye meclisleri üyeleri, vilâyet ve belediye erkânı, millî teşekkül ve cemiyetler mümessilleri, basın ve ajans temsilcileri, merhumun pek çok dostları yer almış bulunuyordu.

Cenaze alayı 18 yıllık vâli ve belediye başkanının tabutu önünde teessürle eğilen binlerce Ankaralının doldurduğu Hacıbayram caddesi - vilâyet konağı - Ulus meydanı, Anafartalar caddesi adliye sarayı yolu ile Samanpazarı'na varmış ve yolda merhumun 18 yıl başarılı çalışmalarına sahne olan vilâyet konağı ve belediye başkanlığı önünde ikişer dakika durmuştur.

Cenaze alayı, vilâyet konağından Ulus meydanına gitmek üzere başbakanlık önünden geçerken başbakan Şükrü Saracoğlu, başbakanlık dairesi bal-

(Devamı 4 üncüde)

?

İntihar kelimesinin kullanılması suretile intihar vakalarının neşrini kanun yasak etmiştir. Fakat işittiğimize göre Adâlet bakanlığı Ankara valisi Nevzat Tandoğan'ın ölümünün intihar olarak neşrine izin vermiş. Filhakika gazetelerde uzun yıllardanberi ilk defa intihar kelimesini kullanabilmişlerdir.

Acaba klâsik hukuk naşiklik oldu da bizim haberimiz mi yok? Adâlet bakanlığı bir kanunu yürürlükten kaldırmaya veya bir kanun yasağına karşı riayetsizlik müsaadesi vermeye ne zamandan beri salâhiyetlidir? Yoksa Adâlet bakanlığı kendini feshetmiş olan B. M. M. ne vekâlet mi etmektedir?

— Gazinoda nara atup herkesi rahatsız ediyorsun ha?

— Nara atmıyorum bay memur. Ehli keyif partisine adaylığımı koyuyorum...

İKTİBASLAR

İnsanlık öyle çağa girmiştirki.

İnsanlığın olgunluk çağına girdiği, halkın müsavi muamele görmek istemelerinden anlaşılmaktadır

İkinci endüstri inkılâbının eşiğinde bulunuyoruz. Bunu atom enerjisinin tatbiki şeklinde düşünmek yanlıştır. İlk endüstri inkılâbı el emeğinden buhar devrine geçiş ve bankacılığın taammümü idi. İkinci inkılâp enerjinin menbaındaki ihtilâlcı tekâmüldür. Bu ne maddenin değişikliği ne de para siyasetinin ıslâhıdır. İnsanın ruhundaki büyük değişikliktir. İnsan, ferden nefsi hakkındaki peşin hükümlerin baskısından sıyrılarak farklı bir yaratık olduğunu anlamış olmasıdır. Artık yeni münasebetler kuruluyor ve yeni ruha uygun birlikler, topluluklar yaratılıyor. Artık gerçek olan ruhi değişiklik karşısında yeni anlayışın müspet tezahür vasıtalarını da yaratmalıyız. Bu vasıtalar kendiliklerinden hayata gelmezler. Bunlar yaratılmazlarsa insanlığın hali eskisinden daha fena olacaktır. İçinde yaşadığı atmosferi tanıyamazsa ruhi hayatı dumura uğrar, varlığı söner, ve tekrar çocukluk çağına dönmek imkânı olmadığı için de mahvolmak tehlikesiyle karşı karşıyadır. Pratik hayatın ilmini kadrosu içine alamıyan mistisizm, emosyonalizm, yahut okültizm gibi ilimlerin faydası yoktur. Rudolf Stern bu hakikati ilk anlayan psikologlardan biridir. 1919 senesinde Berlinde neşredilen ve ancak 1935 senesinde İngilizceye tercüme edilen «Zamanımızın meseleleri» isimli kitabında peygamberlere hâs bir kehanetle bu topyekûn değişiklik ihtiyasını açıklıyor.

«Sosyal şartların iyileştirilmesinde ihtiyacımız olan şu ve bu mesele üzerinde yapılacak ufak değişiklikler değildir; düşünce ve tedriste cüz'i ıslahtan ziyade elzem olan büyük bir inkılâp, istikbalin getireceği türlü karışıklıklarla dolu olan eski nizamın topyekûn veçhe değiştirmesidir.»

Steiner, hukukun değil iktisadın hâkim olduğu bu yeni kürrede neyin gerçekleştirilmesi lâzım geldiğini anlamıştı. Müstakil ve demokrat bir temel üzerinde hür ve müsavi olan işçilerin otonom ekonomik teşekküller halinde yaratılması.

İlk endüstri inkılâbında İngilterenin lider rolünü oynadığı malûmdur. Bunun sebebi bu

(Devamı 4 üncüde)

Yeni Neşriyat :

Ankarada çıkan «SÖZ» Fikir ve Sanat dergisinin 4 üncü sayısı yayınlanmıştır. Bu ileri fikir ve sanat dergisinin, bu sayısında Behice Boran'ın «Basın hüriyeti» adlı, Asaf Erteki'nin 4 aralık hadisesi üzerine bir kritiği ve «Demokrasi Nedir» başlıklı ve N. Sarıoğlu tarafından çevrilen «Avam kamarası üyelerinden Muhafazakâr Hollis, komünist Piratin Liberal Roberst ve sosyalist Walker arasında Londra radyosunda yapılmış bir münakaşayı» ihtiva eden çok mühim bir yazı ile kritikler ve Nurettin Eşfaktan «Hayyamla Polemik» adlı çok güzel bir şiir vardır. Bu ileri fikir ve sanat dergisini okuyucularımıza hararetle tavsiye ederiz.

TECİM GAZETESİ

Memleketimizin ilk ticaret ve münakaşa gazetesi olan TECİM 11 ci senesini idrak etmiştir. Tebrik ederiz.

Amerikanın ticarî durumu

Muazzam Amerikan endüstrisi dünyanın bütün cephelerine malzeme yetiştirmekte idi. Harp siparişleri bitince Amerika dış piyasada alıcı bulmak mecburiyetinde bulunuyor müşterisi bütün dünya olabilir ancak kimsede para yok. Yani Amerika mal satmak için müşterilere ödünç para vermek zorundadır, ecnebi memleketler bir gün borçlarını ödeyebilseler neyse, ancak o ihtimal bile mevcut değil. Avrupa endüstri mamulleri veya ziraat ürünleri ile mi, borcunu ödeyecek? Asla. Amerika her ikisini de ihraç etmekte. Yani İngilterenin 19 uncu asırda bulduğu çıkar yol da kapalı.

Rooslveltin mali müşaviri B. Baruch diyor ki, öbür milletlere borç vermek demek onlara mal yollayıp Amerikan hazinesinin o malların bedelini ödemesi demektir. Bu nasıl olabilir: 1 — Vergileri çoğaltıp para bulmakla: 2 — Para basmakla

Birinci halde vatandaşın geliri azalır: deflasyon.

İkinci halde para miktarı artar fakat mallar o nisbetle hariçe gideceğinden iç piyasadaki mallar artmaz: enflasyon.

Harp endüstrisini sulh endüstrisi haline getirirken bu durumun korkunç neticeleri olabilir, çünkü zaten iç piyasaya yeter mal bulunmamaktadır. Fiatlar artar, grevler çoğalır sosyal bünye sarsılır. Demek kredi vermek çok tehlikeli bir hal çaresidir.

Ancak dış dorum da aynı derecede tehlikelidir, Avrupa memleketleri aldıkları para ile endüstrilerini «millileştirip» geliştirebilirler, Amerikan ihracatı tehlikeye girer. İngiltere, Çekoslovakya, Fransa bu yolu tuttu, Rusya da zaten öyle, demek ki ancak endüstrileri «millileştirmemek» gibi şartlarla borç vermeliyiz. Az ve öz borç vermek, bu usulle memleketlerin iç işlerine karışmak işte B. Baruch'un tezi.

★

V. Lipman ise B. Baruch gibi Amerikan ekonomik liberalizminin temsilcisi olduğu halde teşhis ve çare bakımından ondan tamamiyle ayrılır.

Lipman diyor ki, Avrupa devletleri kredi almakla değil, biz onları sıkıştırdığımız nisbetle millileştirme yoluna girecektir.

Avrupaya ekonomik zorluklar göstermek orada sosyalizme mani olmaz ancak bu ekonomik rejimi tatbik etmek varsa onları daha çobuk harakete geçirir.

Ekonomik olmayıp ideolojik ve sosyal olan şartlar koyarsak aksulameli daha şiddetli olur. Çünkü bir muhasara ve zor rejiminde tek kurtuluş yolu serbest rekabeti kaldırmaktır.

Avrupaya dolar vermek Amerikanın tek çıkar yoludur. Bu yardım değil kendini kurtarmak sayılır.

Amerikanın muazzam istihsal makinesi Avrupa inşa oluncaya kadar, yani beş, nihayet on s e n e kendini krizden kurtarabilsin, ya sonra ne olacak? İşte buna hiç bir Amerikan mütehasısı cevap veremiyor.

«Fabrikatörler millî birliği»: N. A. M. gelecek on yıl içinde elden geldiği kadar kâr etmek, sonra da krize nasıl olsa çare bulunur, ölecek değiliz ya, belki bir harp gelir, beklenmedik bir hadise olur, vaziyete göre hareket ederiz, şeklinde tezler yürütmektedir.

Rasih NURİ İLERİ

ŞİKÂYETLER DİLEKLER

İşçi cemiyeti nazarında

Kenar mahallenin adamı, sermayedar patronların hizmetçi ve kölesi mevkiinde asla olamaz

İşçi meslektaşlarım;

Memleketimiz ufuklarında yeni doğan demokrasi güneşi, uzun yıllardır çekilen ıztırapların, acı mahrumiyetlerin, bezgin ümitsiz günlerin sonu geldiğini müjdeliyen bir ışık olarak kalplerimize doğmaktadır.

Kilitli ağızlarımızın serbestçe konuşarak hak ve emeğimizin mükâfatını istemek zamanı gelmiştir.

Fertler kendi aralarında ne kadar dertleşseler bir derman bulmalarına imkân yoktur. Hak ve hukukumuzu aramak için içimizdeki acıları cemiyetin önüne sermeli, cemiyet içerisindeki vazife ve mevkiimizin değerini [illegible] yıpranan, çürüyen, zehirlenen ömrümüze mukabil hayat [illegible] istemeliyiz.

İşçi arkadaş:

Unutma ki; cemiyet içerisindeki varlığımız millet vücudunun en mühim uzvu aynı zamanda temel taşıdır. İşçi cemiyetin bütün sınıflarının ihtiyaçlarını günü gününe saati saatine temin eden makineleşmiş bir sınıftır. Zihnen ve bedenen çalışmak suretile, en ağır şartlar içerisinde yine ağır yükler altında kütleye refah ve saadet vermektedir.

İşçi cemiyet nazarında kenar mahallenin zavallı adamı, sermayedar patronların hizmetçi ve kölesi olmak mevkiinde asla olamaz.

İşçi cemiyete verdiği muazzam faydaların mükâfatını; yine cemiyetin medenî bünyesinden meşru bir hak olarak ısrarla istemek ve bu hakkı cemiyete kabul ettirmek mevkiindedir. Demokrasi ışığında istikbali tayin etmek anında olduğunuzu sizlere hatırlatmayı insani bir borç, meslekî bir vazife bilmekteyim. Hoşça kalınız.

DÜZELTME

Dünkü nüshamızın 2. sahifesinde çıkan arkadaşımız Fehmi YAZICI'nın: (İşçi Arkadaşla Başbaşa: Sağ ve Sol Cenah Partileri) başlıklı yazısının 3. sütunundaki 4 sayılı paragrafının son ibaresinde, manayı sakatlıyan bir yanlışlık olmuştur. Bu ibarenin doğrusu: (...**böylece; fikrî yapıdaki tecanüsün, maddî yapıdaki tecanüsle de perkitilmiş bulunması lâzımdır.**) olacaktır. Düzeltir ve özür dileriz.

Türkiye Sosyalizme neden muhtaçtır

Durumumuz H. P. etrafında toplanan mahdut zümrenin oligarşik hâkimiyetinden ibarettir

Burjuva cemiyetinde serveti temsil edenler hükümeti elde ederler, oligar devlet kapitalizminde ise hükümeti temsil edenler serveti elde tutarlar

Osmanlı İmparatorluğunun parçalanmasından doğan Türkiye, Mısır, Suriye, Irak v.s. gibi cemiyetler batı cemiyetlerinin geçirmiş olduğu ekonomik ve politik tekâmülü geçirmemişlerdir. Bunlar monarşik cemiyet tipine girmeksizin imparatorluğun parçalanışından ortaya çıkmış bulunuyorlar. Monarşi basamağını, yani temerküz devresini yaşamadan imparatorluğun feodal bünyesinden millet dediğimiz çağdaş cemiyet tipine atlıyan bu cemiyetler ya tamamen çözülerek sömürge haline gelirler, yahut politik bir tazyik altında varlıklarını devam ettirmiye muvaffak olurlar. Normal sosyal tekâmül politik bünyenin ekonomik zaruretler tarafından tayin edilmesile cereyan eder. Monarşi basamağını, dolayısile burjuvazi ve endüstri inkılâplarını geçirmemiş oldukları için muasır mânasile endüstriel bir alt yapıya malik olmıyan bu cins cemiyetlerde ise tam aksine olarak politik bünye, ekonomik yapıyı yaratmak işine girişir. Bu hal, burjuva cemiyetini örnek alan otraşark milletlerinde inhisarları, gümrük duvarlarını, devlet kapitalizmini ve bunlara muvazi olarak aşırı milliyet cereyanlarını ortaya çıkarır. Sosyal tekâmülle yaratılmamış olan ekonomik yapıyı bir siyasî programla yaratmağa, daha doğrusu o yapıya malik olan normal tekâmül milletlerini taklide girişmek kendiliğinden totaliter bir rejimi yaratır. Ya bir yarım müstemleke vaziyetine düşmek, veyahut gümrük duvarlarile "millî endüstri" yi korumak zarureti vardır. Birinci şıkta burjuva sermayesi hakim hale geleceği için kesin bir siyasî diktatörlük açıkça hissedilmiyebilir. İkinci şıkta, devlet herşey olmağa mecburdur. Ve sosyalist bir yapıya malik olmayınca, devletin müdahalesi devlet kapitalizmine, oligarşik, zümreci bir nizama müncer olur. Filhakika bizim bugünkü durumumuz H. P. etrafında toplanan mahdut bir zümrenin oligarşik hâkimiyetinden ibarettir. Bu suretle burjuva cemiyetlerinde serveti temsil edenler hükûmeti elde eder, ikinci şıkta ise, hükûmeti elde tutanlar serveti temsil eder. Aradaki istikamet farkına rağmen netice bir olduğu için tröstçülerle oligarşi mümessilleri arasında kendiliğinden hazırlanmış bir "anlaşma imkânı" mevcuttur. Bu, politik münasebetler sahasında muahedeler, dostluklar halinde belirir. Önce zımnî iken sonra politika tezahürlerile âşikâr bir hal alan bu netice, imparatorlukların parçalanmasından doğan endüstriden mahrum milletlerin başındaki zümreyi derhal kapitalist endüstri devlerile anlaştırmak suretile yeniden kapitalistlerin kucağına düşürür ve artık yarım yahut tam müstemleke haline doğru sürüklenmek kaçınılmaz bir netice olur.

Sosyalist cemiyet şeklini hiç gözönüne almıyarak inhisarcılık ve devletçilik yapan "her siyasî parçalanma cemiyeti" devlet kapitalizmine yani oligarşik bir nizama sürüklenecektir. "halkçılık" iddialarına rağmen devlet mahdut bir zümrenin menfaatlerine hizmet etmek suretile o zümrenin devleti olur. Halkçı değil, tam aksine halk düşmanı çehreye bürünür ve çok esaslı bir hâdise onu menfaatinin sarhoşluğundan uyandırıncaya kadar bu halinin farkına da varmıyabilir, halkçılık şarkıları söylemekte devam eder. Muayyen bir devreden sonra bu halkçılık şarkıları şuuruna varılmış bir istismara perde vazifesini görmek ister.

Feodal nizamdan monarşik merkezleşme safhasına geçemiyerek doğrudan doğruya millet safhasına atlamak kaderine düşen cemiyetler için "siyaset yoliyle endüstrileşme" hali, zaruri olarak siyaseti ellerinde tutanların hâkimiyetine yani oligarşiye müncer olur: Devletin altın stoku o zamana kadar hiç görülmemiş bir mikdara yükseltir, yani devlet zenginleşir, servetiyle böbürlenir fakat halk kitleleri açlık, sıkıntı içinde kalır. Artık "siyasetle endüstrileşmek" yolunun halkçılık neresindedir bilenler varsa söylesin. Siyasi oligarşide tröstler, Fordlar yoktur onların yerini siyasî zümrenin, partisi tutar.

Devlet kapitalizminin bu korkunç hali karşısında iki tenkitçi cereyan uyanabilir: Liberalizm, Sosyalizm. Birincisi muvakkat bir zaman için iktisadî buhrana ve onun neticesi olan politik çıkmaza çare bulabilse bile siyasî zümreyi yıkıp yerine iktisadî bir zümre ikame edecek, zamanla ayni buhranı yaratacaktır. Devlet kapitalizminde siyasi zümrenin bütün istihsal aletlerine sahip çıkarak halkın zararına zenginleşmesine mukabil, liberalizmde istihsal aletlerini eline geçirecek olan patronlar zümresi iktidara geçeceği gün halka yine zarardan başka hiç bir şey veremiyecek olan maceralara ve buhranlara yol açacaktır. Aynı fasit daire, aynı istismar ve aynı halk düşmanı netice.. Dünyanın her tarafında geniş çapta yıkılmış halinde bulunan liberalizmi Türkiyenin bugün tecrübe etmesine ne imkân ve ne de lüzum vardır. Liberal cereyan bize Devletçilik kadar zararlıdır. Kala, kala Sosyalim kalıyor. Sosyalist cemiyet istihsal aletlerini ne askerî - siyasî bir zümrenin, ne bir patronlar zümresinin elinde değil fakat dogrudan doğruya millletin emrinde bulundurur.. Halka yüzde yüz faide temin etmeyecek olduktan sanra bir istihsal aletini tesis etmenin ancak tehlikesi olabilir.

Türkiye gibi, sebepleri garb burjuva ekonomisinden gelen bir siyasi parçalanmanın neticesi olan cemiyetlerde feodolizmi tasfiye ederek, endüstrileşme zaruretini tahakkuk ettirmek mademki havada gezen, halka zararlı bir siyaset proğramiyle mümkün olmuyor (C. H. P. nin teşebbüsü) ve mademki Liberal cereyan (diğer burjuva partilerinin teşebbüsü) aynı fasit daireyi başka bir yoldan çiziyor şu halde herkesten önce askerî - siyasî zümreyi ve onun yerine geçmek isteyen patroncu zümreyi tasfiye etmek gerektir. Ancak bunu yaptıktan sonradır ki doğrudan doğruya halk hakimiyeti teessüs edecek ve halkın emrinde çalışacak olan endüstri namütenahi bir inkişafa ermek zaruretiyle çevrilecektir.

Şübhesiz dâva yalnız endüstri dâvası değildir, toprak meselesi, mülkiyetin mahiyet yahut hududu meselesi, burjuvazinin Türkiyede türediği diğer yollar.. dâvanın ana problemlerindendir. Biz bu yazıda yalnız endüstri meselesi üzerinde durarak onu izahımızda manivelâ olarak kullandık. Diğer meselelerden herhangi biri de alınabilirdı.

APAÇIK DOSDOĞRU

Sosyal mücadele yolu

ADİLOĞLU

İnkılapçı işçi safları sağlamlaştıkça, bu inkılâpçı ruhun yoksul köylü ve küçük esnaf saflarına da yayılacağı şüphesizdir.

Dağları omuzlarında taşır gibi yaşıyan yeraltı ve yerüstü kapitalizm köleleri yalnız kendilerini kurtarmakla ve kurtuluş savaşını yalnız kendi hürriyetlerine inhisar ettirtmekle kalamazlar. Bugünkü sermaye ve sanayi köleleri, yarın, büyük halk kütlelerinin inkılâpçı rehperi olmıya mecburdurlar.

Bu bakımdan hem siyasî, hem meslekî kuvvetlerini toparlayıp iki ayrı koldan, bir tek gaye için, emek kurtuluşu gayesi için büyük sosyal mücadeleye atılmadan önce, işçilerimizin maddî ve [illegible] bozguncu, yıkıcı, çürütücü ve aksi inkılâpçı elemanları aralarında derhal tasfiye etmeleri, rehper ve mürşit geçinen siyasî teşekküller de hakikî, inkılâpçı vasıfların bulunup bulunmadığını iyiden iyi araştırmaları; inkılâpçılığına güvendiği partiyi bütün gücile, imanile benimseyip desteklemesi icap eder.

Bu, öyle bir inkılâpçı vazifedir ki, bunu yapmıyan, geciktiren emekçiler, kendi dâvalarına ihanet etmiş sayılırlar. Rehper kadro ve rehper teşkilât sağlamlaşmadıkça, sosyal mücadele safları kuvvetlenmedikçe, emekçi kütlelerin burjuva demokrasisi içindeki iktisadî köleliğine nihayet vermek asla mümkün olamaz.

Bugünkü seçim kavgalarının içine karışmış ve kendilerini emekçi sınıfın rehper teşkilâtı imiş gibi göstermiye çalışan yarı reaksiyoner ve şüpheli partilerin tesirinden kendini koruyabilmesi de en mühim inkılâpçı mukavemetlerden biri sayılmalıdır.

Türk milletinin en büyük ekseriyetini teşkil eden emekçi kütlenin mücadele şuuru içinde yaşadığımız şartların realitesinden kuvvet aldıkça, hataya düşmiyecektir. Lüzumsuz, vakitsiz ve bozguncu ifratlar, hayallerle vakit geçirmek istiyen [illegible] inkılâpçılarile ve yarı münevver zümre kaprislerile de uğraşmak mecburiyetinde olduğumuzu unutmamalıyız. Aramıza, saflarımıza, hattâ rehper kadrolarımıza kadar sokulan sinsi, müfsit ve diyakâr elemanları sıkı bir kontrol altında bulundurmak gibi ayrı bir iç mücadeleye de yer vermekte asla ihmal ve müsamaha gösterilmemelidir.

Unutmamalıyız ki, emekçi kütlelerin kurtuluş yolu uzun, çetin ve arızalı bir yoldur.

ŞAKALAR

Erişemediği ciğere

Aziz NESİN

Şunca yılın ve bunca devrin Hüseyin Cahidi, bizim bildiğimiz yaşlı başlı, kerli ferli, sözü sohbeti yerinde, oturaklı, tomturaklı bir adamdır. Fakat parti mücadeleleri gözünü döndürmüş olacak ki bu efendi adamı bile hiddete gelip muhaliflerine okkalı eltaz ile harf endazlığa başladı. Aşağıdaki iltifatlar, ihtiyar centilmenin dünkü başmakalesinin muhtelif yerlerinden alınmıştır:

— Zavallı beyinsizler ve zavallı hiçbir şey bilmezler!

— Cahiller!

— Hâşâ huzurunuzdan...

— Basit ve dar mantıklılar.

— Ortaya koyduğunuz şey kendi cehaletinizdir.

Hani nerde ise üstad, kabadayılığından yengeç yürüyüşlü, afilli tulumbacılar gibi bir omuzla yukarı bir omzu aşağıda, kulağında karanfil, eli kulağında nâra atacak ve altı okun himmetlerile 66 ok yapmak yolunda şöyle nida edecekler:

— Var mı bize yan bakan.
Haaaaytı.
Yaman gelir, yaman gider Halk
Pariliier.
Altı kere altı ok eder altmış
altı
Mesleğimiz ezelden bizim Kemeraltı

ve sonra kırmızı kuşağın arasından çekecekleri Bursa mamulâtı alâtı carihası ile muhaliflerinin üzerine yumulacaklar. Hüseyin Cahit üstadımızın bu nazik hitapları kimedir bilmem. İstiyenin, arttıranın üstünde kalsın. Fakat ben o muhatabın yerinde olsaydım şöyle cevap verirdim.

— Zavallı beyinliler ve zavallı herşey bilirler!

— Âlimler!

— Geniş ve yüksek mantıklılar!

— Ortaya koyduğunuz şey allâmeliğinizdir.

Zavallı koca üstad! İçin gidiyor muhalefet için, ağzının suyu akıyor muhalefete amma, ne yapacaksın, elden ne gelir ki.. Elden gelen ciğere pis demektir.

GERÇEK

Nüshası 10 Kuruştur.

İmtiyaz Sahibi: Esat Adil Müstecabi

Neşriyat Müdürü: Macit Güçlü

ABONE ŞARTLARI

	Türkiye	Hariç Memleketler
Senelik	2800	5400 Kr.
Altı aylık	1500	2900
Üç aylık	800	1600
Bir aylık	300	—

İlân Şartları :

Başlık maktu olarak	1000 Kr.
İkinci sayfa santimi	200
Üçüncü sayfa santimi	100
Dördüncü sayfa santimi	300

Gazetemize gönderilen yazı ve resimler neşredilsin veya edilmesin ziyanından mesuliyet kabul edilmez.

Basıldığı yer: SIRAD MATBAASI

Cağaloğlu, Türbedar Sokak No. 10

Okuduk, Düşündük ve...

Bir methiye ve kiralık bir muharrir

İstanbul gazeteleri dün, bir taraftan seçim dedikodularile, bir taraftan da Başbakanın nutkunun tahlilile meşgul oldular. Bu arada bazı başmuharrirler arasında da polemikler yapıldı.

Vakit gazetesinin akıllı, uslu başmuharriri Asım Us Başbakanın C. H. P. ne bir methiye sayılabilecek olan nutkuna ikinci bir methiye ilâve ediyor. Saraçoğlunun; Asım Usa göre, başardığı işler bütün iftiraları kökünden silip atacak mahiyettedir.

Fikrimce, bu başarıların en başında, Asım Us üstadımızın yirmi küsur yıldanberi Büyük Millet Meclisinin âzası kalabilmiş olması gelir.

Yine dünkü Vakitte, Bay Peyami Safa, uzun müddet muharrirlik ettiği Tasvir gazetesi aleyhine bir beyannameyi andırır bir makale neşretmiştir. Tasvirin iftiralarına cevap vermek mecburiyetinde kalışı Peyami Safa için herhalde çok ıztıraplı olmuştur. Yine olmasın ki, Tasvir sütunlarında, Tasvir hesabına nasıl kiralık bir muharrir gibi istismar edildiğini şimdi daha iyi anlamış bulunuyor.

Hâdise şudur: Tasvir, Peyami Safayı Cumhuriyet Halk Partisinin kiralık ve ücretli bir muharriri olarak itham ediyor. Peyami de bu ithamı büyük bir tehevvür ve gazapla red ve inkâra kalkıyor.

Ben bu telâşın sebebini kavrıyamadım. Bugünkü istismar sistemi karşısında patron vaziyetinde olmıyan her muharrir ücretli ve kiralık sayılır. Kafasının ve kaleminin emeğini kiraya verir ve öyle geçinir. Bir işçinin bileğinin emeği kiralaması gibi. Bu, kapitalist ekonomisinin günlük hâdiselerinden ve zarurî neticelerindendir.

Ancak, bir muharrir, kafa emeğini **inanmadığı bir gaye i**çin kiralamışsa ve isbat edilen cihet te bu ise, vaziyet işte o zaman vahimdir. Acaba, Peyami Safanın telâşı da bundan mı ileri geliyor!

VİTAMİN VE IZTIRAP!

Son Postada Mithat Cemal Kuntay ıztırapla vitamin arasında sıkı münasebetler keşfetmiş. Fıkrasında bunları anlatıyor. Bu arada dünyada ilk grevi İsa Peygamber doğmadan 3576 yıl önce Mısır Ehramlarını kuran esirlerin ve işçilerin yaptığını haber veriyor. Bu grevin sebebi verilen şarmısak miktarının, dolayısile sarmısak vitamininin eksiltilmesi imiş!

Bizde muharrire, şu haberi verelim: İsa Peygamberin doğumundan tam 1940 yıl sonra Türkiyede grev yasak edilmiştir. Sebebi de sarmısak vitamini değil, sermaye vitaminidir!

ETMEYİN, EYLEMEYİN..

Ahmet Emin Yalman dün «Hak yolunda» bir sefere çıkmış olacak ki yine seyahatname gibi **bir başmakale neşretti.** Ben okudum, birşey anlamadım bu makaleleri okuyup ta anlıyabilen okuyucularımdan rica ediyorum, bana yardım etsinler!

Yalnız, bu seyahatname kı- [illegible] anlıyabildim:

«Etmeyin, eylemeyin, bu millete ve kendinize kıymayın, hak yolunu istiyenlerin ve hakkına razı olanların arasına siz de katılın. Memleketi kendinizden fazla sevdiğinizin canlı delilini nihayet gösterin...»

Evet Ahmet Emin Yalman, etmeyin, eylemeyin, bu millete ve kendinize kıymayın ve memleketi kendinizden fazla sevdiğinizin canlı delilini nihayet gösterin!

MÜMİNLERE SAYGI

Hüseyin Canit Yalçın, yorulmuş olacak ki, dünkü başyazısını kısa kesmiş. Cumhuriyet Halk Partisinin bu Seyfullah ve Esedullah ının gazası Elhak Hamzayı da, İmamı Ali'yi de hoşnut etti; elbette bugünlerde uğruna Sellisevf ettiği C. H. P. de kendisini hoşnut eder.

Kısa dediğimiz makale, okurken insana uzun geliyor. Çünkü her cümlesinde eskiden okuduğumuz makaleleri bir defa daha hafızamızda canlanmış buluyor, ister istemez bu tedainin peşinde sürükleniyoruz. Bu suretle her satır yepyeni makale okumuş hissini vererek bizi yoruyor.

Her neyse, üstad, bir defa **daha teyit ediyor ki:**

«.. Evet ben partimi müdafaa ediyorum. Çünkü onun Türk vatanına lâzım ve müfit olduğuna iman etmiş bulunuyorum».

Biz kimsenin din ve imanına müdahale taraftarı olmadığımız için Yalçın'n siyaseten neyin mümini, neyin kâfiri olduğu üzerinde ancak kendi itiraflarına kıymet veririz.

İNTAKI HAK!

Tasvirde Ziyat Ebüzziya «eski tayin şekilli intihaplarla bugün yangından mal kaçırır gibi yapılacak seçim arasında büyük bir fark» olmıyacağı kanaatini izhar ediyor. Acaba Tasvir sahibi Türkiye Sosyalist Partisine âza mı kaydedildi. Mezkûr partinin dün neşredilen beyannamesi de **«bir avuçluk demokrasi» den bahsediyordu!**

GÖRÜNEN KÖY

(Ulus) u bırakıp (Vatan) a göç eden Mümtaz Faik Fenik dünkü makalesinde şöyle yazıyor:

Halk Partisi ileri gelenleri, önümüzdeki seçimi, sade kendileri için değil, belki bütün millet için bir ölüm ve yahut kalım meselesi telâkki edecek kadar işi ileri götürdüler. Bunu ordinaryüs profesör, Sivas Milletvekili, Türkiye Büyük Millet Meclisi reis vekili, eski Darülfünunu Osmani ilâhiyat fakültesi müderrislerinden, Sıratı Müstakim ve Sebilürreşat muharriri Şemsettin Günaltayın dün Ulusta yazdığı bi makaleden anlıyoruz. Her düşüncesinde, her hareketinde, daima yarın ahreti hesaba katan ve Sivasta çıkan 400 bin lira sermayeli 00 zor satışlı Ülke gazetesinin 5 ortağından biri olan sayın müderris Ulusun, tek parti medresesinde verdiği vaızda diyor ki:

«Memleket, bugüne kadar olduğu gibi, uzak ve doğru görüşe dayanan bir siyasetin tayin ettiği emin yolda sendelemeşsizin, sarsılmaksızın, yıkıcı badirelere kapılmaksızin ilerlemekte devam mı edecek, yoksa neticesi meçhul karanlık bir duruma mı düşecek? Bunu verilecek oylar belirtecektir.»

Mümtas Faik Fenik böyle ileri fikirli tenkitlerini bir sene önce yazmış olsa idi daha çok memnun olurduk. Artık görünen köy kılavuz istemiyor !.

HAZİNE BEŞ MİLYON ZARAR ETTİ

Hidiv Abbas Hilmi paşa Türk değil midir?

Abbas Hilmi Paşanın; Dışişleri Bakanlığınca (istenilen maksat ve gayeye vasıl olunmak için) aylardanberi sessizce üzerinde tetkikat yapılan dosyası mirasçıların lehine olarak artık kapatılmak ve Paşanın tabiiyet işine artık son verilmek üzeredir.

Maliye Bakanlığının vergi takibatına esas olmak üzere Paşanın tabiiyetinin tenvir edilmesini istemesi karşısında, Hariciye Vekâleti kendi dosyasını ve İçişleri Bakanlığından celbettirdiği büyük dosyayı sekiz, dokuz aydanberi tetkik ederek Paşanın Türk tabiiyetinde olmadığı kanaatine varmış gibidir. Böylece kendi dâvasını kendisi reddetmiş oluyor.

Halbuki Paşanın tabiiyeti işi ne sekiz, dokuz ayda tetkik edilecek uzun bir iştir; ne tetkike değer bir iştir ve ne de Dışişleri Bakanlığının vazife ve salâhiyetine taallûk eder bir iştir.

Bizde tabiiyet işleri İçişleri Bakanlığına aittir. Ve bu işlerle nüfus işleri umum müdürlüğünün tabiiyet müdürü meşgul olur.

(Şayanı şükrandır ki; evvelce Maliye Bakanının imzasile tarafıma resmen yapılan 12 11/945 tarihli ve 23216-27 sayılı tebligatta aynen «Paşanın Türk tabiiyetinde olduğu resmi kayıtlarla sabit bulunmakta ve ilgili makamlarca bilinmektedir.» denilmekte idi)

Her ne olursa olsun ve her ne karara ve neticeye varılırsa varılsın; biz Türk tarihine kayıt edilmiş koca bir Türkü, göz göre göre ecnebi tabiiyetine geçirilmek istendiğini söylemekle ve hazinenin menfaatlerini umuma arzetmekle millî, vatanî vazifemizi Türk tarihi ve Türk efkârı umumiyesi karşısında yapmış bulunuyoruz.

16 Ekim 945 salı günü merhumun cenazesi Kahireye götürülmek üzere Cenevrede hususî bir vagona konulmuş ve tabutunun üstüne ikinci defa olmak üzere yine Mısır bayrağı örtülmüştü.

> Eski Mısır Hidivi Abbas Hilmi Paşa 19/2/944 tarihinde ani olarak vefat etmişti. Paşanın hemşiresi Nimet Hanım tarafından, Lübnan hıristiyanlarından Emil Huri isminde birisile, Billy isminde Cenevreli bir protestan Cenevrede bulunan terekenin idaresi için (administrateur) tayin edilmiş ve Paşanın Türklüğü ölümü ile beraber kapatılmıştı. Cenevre konsoloshanesi, Bern sefarethanesi, terekenin idaresinde ihmal göstermişlerdi.
>
> Üç makale halinde devam edecek olan bu yazılarda, hazineye beş altı milyon liralık miras vergisisnin verilmesi için Hıdiv Abbas Hilmi Paşanın tabiiyetinin nasıl değiştirildiğini okuyacaksınız. Alâkalı makamlardan hangi sebeplerle ve ne gibi menfaatler saikasile hazinenin zarara uğratıldığını soruyoruz.

Bern sefarethanesi ve Cenevre konsoloshanesi Hıdivin nâşi (Plain-Palais) mezarlığındaki ölü odasına konduğu vakit tabutunun üzerine birinci defa Mısır bayrağı örtülmesine nasıl bir ses çıkarmadı ise bu defa da bu hâdiseye tamamen göz yummuştu.

Bu nasıl sefarethane ve konsoloshanedir ki, alelâde bir tebaanın değil, Türk tarihine mal olmuş koca bir Türkün ölüsünün tabiyet değiştirmesine ve bunun neticesi alınması lâzım gelen külliyetli bir miras vergisine göz yummuştur.

Tarihte ölülerin üzerine bayrak çekmekle kolayca milliyet değiştirdiklerini ilk defa olarak Abbas Hilmi Paşanın ölümünde görüyoruz.

Eğer İsviçre makamları vasıtasile buna menedemeseydi İsviçre ile siyasî münasebetimiz bile mevzuubahis olurdu. Çünkü asrımızda milliyet değiştirmede, öyle din değiştirmede olduğu gibi muhayyerlik ve serbesti sahibi değildirler. Nerede kaldı ki ölüler böyle bir serbestiye nail olalar.

Her devlet milliyet ve tabiiyetin kabulü, talebi, terki hususunda bir takım sıkı ve uzun kayıtlar, şartlar ve güçlükler koymuştur. Milliyetin terki de, kabulü de her devlette güçtür.

Binaenaleyh; devlet umumî menfaat endişesile herkesin istediği gibi ve serbestçe vatandaşlıktan çıkmasına müsaade edemez. Tarihte hattâ devletin bu yolda daha sıkı müdahalesi bile görülmüştür. Mesela 1870 tarihinde bir İngiliz asla tabiiyetini değiştiremezdi. (Buna cebri tabiyet derler)

Bugün tabiyet kanunları devletin hâkimiyetini ve varlığını alâkalandırdığından dolayıdır ki âmme kanunlarından sayılmıştır. Bunun için bu kanunlar daimîdirler ve umumîdirler ve devletler bu kanunların daimilik ve umumiliğinden asla fedakârlık yapamazlar.

Cenevrede 16 Ekim 945 salı günü Kahireye gönderilmek üzere hususî bir vagona konan naşı da tam 10 ay sonra Mısır gibi yakın bir yere nakledilmek üzere yola çıkarılmakla taç ve para mirasçılarına nazaran mirasın taksiminden daha güç olan işlerden birinin halledildiği gibi bu defa da Türk hariciyesinin Paşanın tabiyetinin Türk olmadığına dair karar vermek arifesinde bulunması maliyemizin miras vergisi almasını akim bırakmış gibidir.

1914 Cihan Harbi başlayıp ta Osanlı devletinin Almanlarla birleşmesini bahane ittihaz eden İngiltere; Osmanlıların Mısır üzerindeki hükümranlık haklarını sona ermiş sayınca o sıralar-

(Devamı 4 üncüde)

Tekel Genel Müdürlüğü ilânları

1 — Muhtelif eb'atta olmak üzere 916 metre çelik çekme boru açık eksiltme ile satın alınacaktır.

2 — Muhammen bedel 9198.80 lira olup muvakkat teminatı 689.91 liradır.

3 — Eksiltme 26.7.1946 cuma günü saat 10,30 da Kabataşta Genel Müdürlük Malzeme Alım şubesindeki komisyonda yapılacaktır.

4 — Şartlaşmalar her gün sözü geçen şubeden alınabilir.

5 — İsteklilerin belirli gün ve saatte güvenme paralariyle birlikte mezkûr komisyona müracaatları ilân olunur. (9279)

Hikâye

Sanki O Yaratmış

JACK LONDON

— 5 —

Karısı da kendisi de eski sos[illegible], böyle bir yerde bir haftalık istirahat için içini çekti ve şehirde yazıhanede yazın çorak manzarası gözünün önüne geldi. Varidatında kardeşi ve kendisi Doktor Bodineau ile karşılaşıp ve Al'a tahsis edilen yeri muayeneden sonra:

— Araziyi bir gezelim, dedi, araba istasyona gitmek için yarım saat sonra kalkıyor, vaktimiz var. Burası güzel, diyerek bir an sonra ayaklarının altında kadife otlar başının üstünde ağaçlardan kemerler olduğu halde alacalı güneş ışığı içinde duruyordu, bir ay kalmak isterdim.

Al çabukça:

— Yerlerimizi değiş edelim, dedi.

George buna güldü fakat kalbinde bir acılık hissetti.

— Şu meşeye bak! Şu ağaçkakana bak! Bunlar güzellik değil mi?

Kardeşinin:

— Burasını beğenmiyorum, diye mırıldandığını duydu.

George'un dudakları kavga için sıkıldı fakat:

— Mary'yi ve çocukları dağlık bir yere göndereceğim. Onun buna ihtiyacı var bu da olacak. Senin de vaziyetin düzelince onların yanına gönderirim. Yazıhaneye dönünceye kadar yaz tatilini orada geçirirsin.

Al sertçe:

— Hakkında bütün söylediklerine rağmen bu menfur yerde kalmıyacağım, diye haber verdi.

— Evet kalacaksın, tekrar sıhhatlenip kuvvetleneceksin, böylece bakışın Mary'nin renksiz yanaklarına renk verecek.

— Seninle geri dönüyorum.

Al'ın sesi azimkârdı. Aynı trenle geri dönerim, galiba arabanın vakti geldi.

— Sana bütün plânlarımı söylemedim, diye George devam etmek istedi fakat Al sözünü kesti.

— Bundan da vazgeç. Bu çeşit sözlerini dinlemek istemiyorum, bana çocuk gibi muamele ediyorsun. Ben çocuk değilim kararımı verdim, kararımı ne zamana kadar tatbik edeceğimi sana göstereceğim. Fazla lâfa lüzum yok söyliyeceklerinin bir damlasına bile aldırmam.

Gözlerinde meş'um bir ışık parlıyordu. Ümitsiz ve kavgaya hazır kardeşine bütün dünya köşeli bir kare gibi geliyordu. George ona bakarken çocukluğunu hatırladı. Al'ın eski inat-

Adil YAGER

[illegible]

(Devamı var)

HALKIN İÇİNDEN

Halk - Satılık

Doğan RUŞENAY

[illegible]

Upton Sinclair: DEVLER HASADI

Tercüme eden: A. Vatur

-5-

için fazla tahsisat yoktu.

yalistlerdendir ve hâlâ dostları olduğumu iyicegizliyorlar. Kadın burada Cannes'da; bir haftadan beri kocasından haber alamıyor.

— Birçok kimseler Barselona'dan ayrıldılar, fakat Fransaya geçemediler. Pasaportları olmadığı için hudutta bekletiliyorlar. Fakat o kadar kalabalık bir insan kütlesi vardı ki geçmelerine mâni olmak için makinelitüfek kullanmak icap edecek. Fransız askerlerinin üzerlerine ateş açacaklarından şüphe [illegible] ederim.

— Julie'ye «Raoul geçen seferki karşı isyanda dağları aşıp kaçmıştı, yine kaçar» deyip duruyorum.

— Kış ortasında böyle bir şey her babayiğitin harcı değil. Fakat karısı ümidini kesmesin, binlercesi şu veya bu şekilde kaçmağa muvaffak olacaktır; bir çokları da İspanya'da mahzenlerde, anbarlarda saklanacaklar. Halkın ekseriyeti Franconun aleyhinde; ne kadar katliam yapsa fikirlerini değiştiremez.

VI

Lanny yürüyerek evine dön- [illegible] giyindi ve otomobiline atladı. Bankaya uğrayıp elli bin frank alması hayretle karşılanmadı; çünkü tablo satın alırken, deste deste banknot manzarasını ne kadar büyük manevî bir tesir yaptığını bildiği için, ekseri peşin para kullanırdı. Bundan son ra alışverişe çıktı; fakat tablolar değil, yaz günlerinde eşe dosta hediye edilecek ıvır zıvır eşya alıyor ve her defasında yapyeni bir banknotla hesabı görüyordu. Bir iki yerde kasadarlar «Daha ufak paranız yok mu, Mösyö Budd» diye sordukları vakit, düpedüz bir yalanla «Hayır» diyordu. Çok geçmeden cepleri her nevi kâğıt para ile [illegible] de tesadüfen icrayı faaliyet eden haydütlar bulunsaydı hakikaten onlar için parlak bir hedef teşkil etmiş olurdu.

İşi bitince otomobiline dönerek bir kâğıda küçük serveti **doldurarak bir paket yaptı. Saatine baktıktan sonra, Juan körfezi boyunca uzanan muhteşem la Croisette bulvarında otomo**bilini sürmeğe başladı be biraz sonra çok ileride sağlam vücudiyle dimdik yürüyen adamı gördü. Lanny otomobilini birkaç adım önde durdurdu ve paketi uzattı. Adam «Danke schön», Lannyde «Gluckliche Reise» dedi, ve hepsi bu kadarcık oldu. Monck şehre doğru [illegible] bir müddet durarak otomobilin aynasında gittikçe uzaklaşan silueti seyretti.

Lanny Budd'ın çocukluğundanberi vicdanını rahatsız eden bir şey vardı: Her istediğini kolaylıkla elde ediyor fakat dünyada yaşamağa hak kazanmak için ne yaptığını bir türlü göremiyordu. İstediği zaman ve daima lükste seyahat ediyor, en iyi yemeklerden yiyor, en güzel evleri kendisine daima açık buluyordu. Hiçbir zaman şu veya bu hesabın nasıl ödeneceği endişesini duymamıştı. Kader, parasını dolar olarak alıp frank olarak sarfetmesini istemişti; yani rahat bir hayat geçirmenin en emin şekli. Fakat tâ on üç yaşındanberi kahraman telâkki ettiği bazı insanlarla karşılaşmış, ve bu hâdise onda asla silinmiyen bir intiba bırakarak, yemeklerinin tadını, düşüncelerinin sükûnunu bozmuştu.

Lanny için kahraman erkek — bazen de kadın — frank veya dolu hiç bir şekilde geliri olmayan, nafakasını bulması talihe kalmış bir kimseydi. Kahramanın bütün gayreti insanlığı, içine düşmekte olduğu ve son zamanlarda Kat'i bu akıbet gibi görünen esaretten kurtarmak üzerinde toplanıyordu. Bu çok memleketlerde kanun dışı kalmış kahraman tıpkı bu vahşi hayvanmış gibi, hatta daha fe-

(Devamı var)

HİNDİSTAN — İNGİLTERE

Yeni Delhi, 1? (A.A.) — Hint müslüman birliği, İngiliz bakanlar heyetiyle umumi valinin «verdikleri sözde durmadıklarını» belirttikten sonra dün, Hindistan'ın istikbaliyle ilgili uzun vâdeli İngiliz tasarılarının inceleneceğini bildirmiştir.

GERÇEK

Londra, 10 (A.A.) — Çin'de muhasemet tekrar başlamıştır.

Nankin'de bulunan bir komünist sözcüsü bütün Çinde yer yer yangınlar gibi savaşların başgösterdiğini ve bunların sür'atle önlenmezse vahim bir ihtilaf çıkacağını bildirmiştir.

Şehir ve Yurt Haberleri

Eyüp'te gündüz bakım evi

★

Kurum bu lüzumlu işi görüşmek için neden yıllık toplantıyı bekledi

Çocuk Esirgeme Kurumu Merkez idare heyeti dün Zühtü Çubukcuoğlu'nun başkanlığında toplanarak, kurumun yıllık mesaisini tetkik etmiştir. Bu arada, Eyüpte yapılacak gündüz bakımevinin bir an önce inşası için de görüşülmüş ve lüzumlu krokileri sağlamak üzere bu işe 5 kişilik bir heyet memur edilmiştir.

Belediye, plânları tasdik eder etmez, inşaata başlanacaktır.

GERÇEK — Anlaşılan şimdi bir de plânların tasdikini beklemek lâzım. Çocuk Esirgeme Kurumu bu lüzumlu işi görüşmek için yıllık toplantıyı neden bekledi? Emekçi kütlelerinin gündüzleri anasız kalan çocuklarına karşı beslenen bu alâkasızlığın sebebi nedir?

Lütfi Kırdar

Lutfa uğradı

İstanbul Vali ve Belediye reisi Doktor Lütfi Kırdar son bir sene zarfında Milli Eğitim sahasında göstermiş olduğu müsbet faaliyetten dolayı İçişleri Bakanlığınca takdirname ile taltif edilmiştir.

Yeniden Kamyon İthal Ediliyor

Kamyon ithali Kontanjana tabi tutulmaktadır. Yalnız Ticaret Bakanlığı 1200 kamyonun kontanjan harici ithali için İstanbul ithalâtçı ve ihracatçı birlikleri umumi kâtipliğine gereken tebligat yapmıştır. Bu kamyonların yakında memleketimize gelmesi çok muhtemeldir.

★

Bir katil 20 yıla mahkûm oldu

Bir müddet evvel, Salim Kuşbakan adında sabıkalı bir hırsız Karagümrükde Naslişah mahallesinde hırsızlık yaparken Sümül adında bir kadının bağırması üzerine tabancasını çekerek kadını öldkrmüştü. Ayrıca polislere de karşı gelerek tabancası ile ateş etmiş, fakat yakalanarak birinci ağır cezaya verilmişti.

Salim'in duruşması dün neticelenerek, hırsızlık, öldürmek ve zabıtaya silâhla karşı koymak suçlarından 20 sene 2 ay hapsine karar verilmiştir.

★

Yaş meyva ve sebze ihracı

Son günlerde memleketimizden yaş meyva ihraç edilmesi hakkında bazı tetkikler yapılmaktadır. Bunların soğuk hava tertibatı olan vapurlar ve uçaklarla ihracı kararlaştırılmıştır. Şimdiye kadar bu hususta İsveç, Macaristan ve Çekoslovakya taleplerde bulunmuştur.

Sıhhat müdürü

Takdirname aldı

Şehrimizde bir müddettenberi Sağlık ve Sosyal yardım müdürlüğünde bulunan doktor Faik Ergeçen gösterdiği müsbet faaliyet ve tükenmez enerjisi ile bütün İstanbul şehrinin sevgi ve saygısını kazanmış bir zattır.

Doktor Faik Ergeçen'in şu son seneler içinde yardım ettiği muhtaç vatandaşların sayısı binleri aşmaktadır.

Büyük bir memnunlukla haber aldığımıza göre doktor Faik Ergeçen gösterdiği bu müsbet faaliyetten dolayı Sağlık ve Sosyal yardım bakanlığınca taktirname ile taltif edilmiştir.

Bir Danimarkalı jimnastik yaparken düşüp öldü

Burgaz adasında Çınar aralığı sokağı 3 numaralı evde oturan Hane Friseno adında bir Danimarkalı İndüz tepesinde jimnastik yaparken ayağı kayarak kayalıklara yuvarlanmıştır.

Beyni parçalanmış Danimarkalı derhal ölmüş, Adâlet doktoru cesedin gömülmesine izin vermiştir.

★

Bilecikte ipek fabrikasının temeli atıldı

Bilecik, 10 (A.A.) — Asırlardanberi kozacılık ve ipekçiliğiyle anılan ve mevcut 31 ipek fabrikası tamamen yanmış ve yıkılmış bulunan Bilecik'te kurulacak olan Flanör fabrikasının temeli, davetlilerin ve büyük bir halk kütlesinin hazır bulunduğu bir törenle atılmıştır.

Fabrikanın, Bilecik ve bölgesinin iktisadî kalkınmasında oynayacağı büyük rolün önemini belirten bir hitabeyi müteakip temele ilk harç vâli tarafından konmuştur.

Modern teknik tekemmülleri haiz bulunan bu ipek fabrikası 54 mancınıklıdır.

Nevzat Tandoğan niçin intihar etti

(Baştarafı 1 incide

konuna çıkarak merhumun tabutunu selâmlamıştır.

Tabut, Samanpazarı meydanında top arabasından cenaze otomotine nakledilmiş ve yüzlerce otomobillik bir kafile ile asri mezarlığa götürülmüştür. Merhumun kabri başında il ve belediye meclisi adına birer hitabede bulunulmuştur.

NEVZAT TANDOĞAN NİÇİN İNTİHAR ETTİ

Ankara, 10 (Gerçek) — Ankaranın 18 yıllık vâli ve belediye reisi Nevzat Tandoğan'ın intihar sebebi henüz katî şekilde anlaşılmış değildir. Efkârı umumiyeye aksettirilditine, nazaran Nevzat Tandoğan doktor Neşet Naci cinayeti sebebile şahit olarak dinlenmesinden müteessir olarak intihar etmiştir. Kendisini yakından tanıyanların söylediklerine bakılırsa, Nevzat Tandoğan'ın bir şahitlik vazifesini İzzeti nefis meselesi ve haysiyet kırıcı bir hareket sayarak intiharı imkânsızdır. Sağlam seciyeli ve cesur bir adam olan merhumun yine bu cinayetle alakalı dedikodulardan üzülerek intihar etmiş olması da mümkün değildir.

İstanbul gazetelerinden bazılarının neşriyatından müteessir olarak intihar ettiği yolundaki rivayetlerde Nevzat Tandoğan'ın ciddi karekteri ve dürüst ahlakı ile kabili telif değildir. Bu rivayetler, bir ölüm vesilesile muhalif gazeteleri töhmetlendirmek isteyenlerin isnadıdır ve asılsızdır..

Nevzat Tandoğanın intiharı bazı gazetelerin yazdığı gibi seçim meselelerile de alakalı bulunamaz. Bilhassa Vali'nin intiharından evvel bir mektup veya vasiyetname yazıp bildirmemiş olması da dikkati çalıptır. Nevzat Tandoğan'ın ölümünden evvelki normal ve neşeli hali de intihara karar vermiş bir tavır arzetmiyordu. Hâlâ bu intihar hâdisesinin hakiki sebebi anlaşılmış değildir.

Çatalağzı elektrik santralı

Zonguldak, 10 (A.A.) — Ekonomi bâkânı Fuât Sirmen, Çâtâlâğzı elektrik sântrâlının bugün yâpılân temel âtmâ töreninde üu nutku söylemiştir:

Arkâdâşlâr, sevgili yurtdâşlârım,

1948 yılının ilk âylârındâ işlemeye bâşlâyâcâk olân bu sântrâl kömür hâvzâmızın günden güne ârtân ve bilhâssâ teknik vâsıtâlârlâ teçhiz edildikçe çoğâlân enerji ihtiyâcını tâm bir emniyetle kârşılıyâcâktır. Kârâbük demir ve çelik fâbrikâmız dâ muhtâç olduğu elektriği burâdân temin edecektir. Sântrâl, yıkânân kömürlerin ârtıklârile işliyeceği için büyük miktârdâ kömür tâsârrufu temin olunâcâktır.

Çok ucuzâ enerji elde edilebileceğinden kömür ve demir mâliyetlerinin düşürülmesinde bu sântrâlin mühim rolü olâcâktır.

Şimdi temelini âtâcâğımız sântrâlin sâğlıyâcâğı fâidelere kısâcâ temâs ettikten sonrâ Zonguldâk ili içinde yâpmâyı kârârlâştırdığımız diğer yeni işlerin de sizlere müjdesini vermek isterim. Zonguldâk limânının modern tesislerle teçhizi ve ileri mânâdâ bir kömür limânı hâline getirilmesi kârârlâştırmıştır. Etütlerimiz biter bitmez bu mühim işe de bâşlânâcâktır.

Sanayi odası

Kuruluyor mu?

Ticaret ve sanayi odasının Ticaret Odası olarak kalması, sanayi firmalarının ayrı bir sanayi odasında toplanmaları hakkındaki ceryan, gün geçtikçe kuvvetlenmektedir. Böylece sanayi erbabı, şimdiye kadar olduğu gibi hem sanayi birliğine ve hem de Ticaret odasına kayda mecbur tutulmayacak sadece sanayi odasına kayıt olacaklardır. Bunun için de ticaret odaları mevzuatında değişiklik icab etmektedir. Hazırlanmakta olduğu söylenen bir kanun tasarısının yeni meclise arzedilmesi de kuvvetle muhtemel bulunmaktadır. Sanayi hayatında umumi bir durgunluğun baş gösterdiği şu günlerde bu rivayetler ilgililer tarafından iktidar partisinin bir avutma siyaseti olarak sayılmaktadır.

Mithat Nemlinin gelinini soydular

Ticaret ve sanayi odası reisi Mithat Nemli'nin gelinin Marmara kulübündeki yatak odasına giren bir hırsız 20 - 30 bin lira değerindeki mücevherlerini çalmıştır.

Iktibaslar

(Baştarafı 2 incide)

sahada ilk olması, kısmen de ferdiyetçi siyasi ve iktisadi sisteminin serbest teşebbüslere uygun bir vasatî temin etmiş olmasıdır. İkinci sanayi ancak demokratik müesseseler kurabilecek halkı kazanmak suretiyle tahakkuk edebilir» diye iddia ediyorlar. Evet insanlığın yeni veçhesi bu olmalıdır. Ferden işçilerin menfaat ve gayelerini umumun menfaatine uygun düşüren, mahallî birlikleri mıntakavî ve milli teşebbüsler içinde koordine eden ve bu müesseselerin tanzim şeklini millî ve dünya ekonomisinin gayesiyle muvazenelendiren bir gayeyi istihdaf eden yeni bir demokratik inşa plânı.. Kısaca bu plânın ilk ve belli şartı işçinin bütün teşebbüsler içinde şahsiyetini ve rolünü hissetmiş olmasıdır. İşçi özel gaye ve menfaatlerini bütün bir endüstri projesi içinde telif etmek imkânını bulacaktır. Bu da ancak otoritenin aşağıdan gelmesiyle tanzim edilmiş halkçı bir bünye içinde görülür. İlk esas, bütün işçilerin ve personellerin müsavi olmadığı için aralarındaki münasebette bir müsavilik gözetilmemesi tabiidir. Organizasyonun idaresi aşağıdan gelen umumi bir irade muhassalasiyle, fakat faaliyeti, her zaman için murakabe ve tenkit edilebilecek mesul bir şahsın mesuliyeti altındadır. Böyle bir işletmede işbirliği şekli yukarıdan gelen bir irade ile empoze değil aşağıdan yukarı çıkan müşterek bir iradenin mahsulüdür. Her hareket te peşin bir anlaşma ve muvafakat, ve cüzzün külle olan münasebetinde tam bir koordinasyon.

Bunun için yepyeni bir endüstri bünyesine ihtiyaç vardır. İşçileri mesuliyet sahibi yapan, yaratma kudretlerini tam mânasiyle geliştirmeye imkân veren bürokrasinin cansızlığını ve kapitalizmin egoistliğini ortadan kaldıran, şimdiki endüstride mevcut olmıyan elâstikiyet ve intibak kabiliyetini veren tam mânasiyle demokratik bir endüstri sistemi..

Kollektif yaratmanın, insanların birbirine istinat edebilmelerinin ve ferdin müstakil olabilmesinin yolu burdadır ve bu imkânı sağlamak devrimizin başlıca vazifesi olmalıdır. Artık bunu şuurlu bir şekilde idrâk etmiş bulunuyoruz. Bu vazifeyi başarmak için atacağımız her adım hürriyete doğru nasıl bir enerji ile kendimizi verdiğimizi gösterecektir. Bu adımlar atılmadıkça sadece kelime üzerinde hür sayılabiliriz ve daha fenası ileri doğru gitmezsek bir gün bu kadarcık hürriyetimizi de kaybedebiliriz.

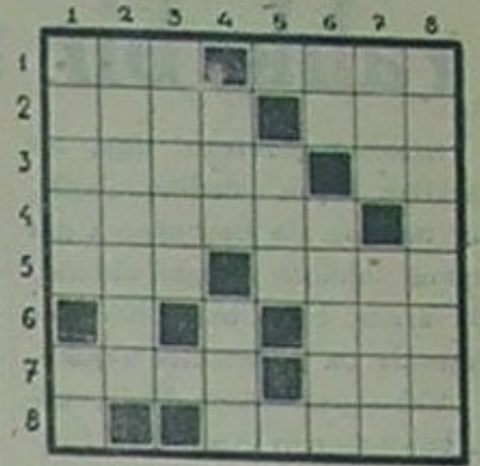
Ba - Or.

(Tomorrow) dan

YEŞİLAY GENÇLİK ŞUBESİNDEN:

Cemiyetimiz, bütünlemeye kalmış öğrencilere yardım etmek arzusu ile, Orta okulların Türkçe, Matematik, Fizik, Kimya, İngilizce, Fransızca ve Liselerin Felsefe, Sosyoloji dersleri için bir kurs açacaktır. Faydalanmak isteyenlerin 13.7.1946 günü akşamına kadar her gün saat 14 - 19 arasında cemiyetin (Sirkeci: Hüdavendigâr cad. No: 61 deki) bürosuna müracaatları rica olunur.

BULMACA

Dünkü bulmacamızın halledilmiş şekli:

Soldan sağa:

1 — İstanbul 2 — Nail, Ab, 3 — Kitapçı 4 — İtok, Ariş, 5 — LL.un, ima, 6 — AEG, Tak, 7 — Pramidon 8 — Eravus, 9 — Dram, ad.

Yukardan aşağı:

1 — İnkılâpçı, 2 — Şaitlere, 3 — Tito, Card 4 — Alaku, Mar 5 — Naiva 6 — Baca, Dum, 7 — İritas 8 — La, iman 9 — Başak, Ad.

Hazine beş milyon zarar etti

(Baştarafı 3 üncüde)

da, İstanbulda bulunan Abbas Hilmi Paşa da Hıdivlikten filen ayrılmış ve İngiltere tarafından Mısıra girmesi de kat'i surette menolunmuştu. Bu memnuiyet Paşanın ölümü ile de ortadan kalkmış sayılmadığına; 10 aydanberi nakil işinin bir türlü temin olunamamış bulunması delil teşkil eylediği anlaşılmışsa da, müstakbel taç mirasçılarının yüksek gayretlerile o zaman buna da muvaffak olunduğu gibi şimdi de Türk hariciyesinden Paşanın Türk olmadığına dair karar alınmasında muvaffak olunmuştur. Acaba bunlar niçindir?

Müstakbel taç mirasçıları Prens Muhammet Ali ile Prens Abd-El-Mumin, Hıdivin nâşını Mısırlı yapıp, Mısır halkına karşı kanlarını saf ve temiz göstermek için ve Türklere miras vergisi ismile bir vergi..

Mısırın krallık tacını bekliyen bu müstakbel taç mirasçıları ve Hıdiv işlerinde kendisini pek salâhiyet sahibi gören ihtiyar prenses Nimet Hanımı bu muvaffakiyetlerile güya Mısır halkının ve Mısır milletinin gözlerini milliyet boyasile boyadıklarını zannetmekle kendilerini aldatmış oldular.

Çünkü: Mısır halkı ve Mısır milleti Abbas Hilmi Paşanın milliyetinin Türk olduğunu en basit bir mantık ve muhakeme yolile bildikleri gibi biz Türkler de Osmanlı devletinin Mısır valisi olarak (Türk tarihi demek olan) Osmanlı tarihine kaydedilmiş bir Türkün tebiiyetinin Türk olduğunu şeksiz ve şüphesiz biliriz ve bu meseleyi münakaşa götürmez bir mesele halinde kabul ederiz.

Remzi BALKAN

BORSa

İstanbul borsasının 10.7.964 fiyatları

Londra	1 Sterlin	5.22
Nevyork	100 Dolar	132.—
Paris	100 Fransız Fr.	1.087
Cenevre	100 İsviçre Fr.	30.3255
Stokholm	100 İsveç Kr.	31.1325

ESHAM VE TAHVİLAT

% 5 İkramiyeli B. tertip milli müdafaa	21.20
% 7 İkinci tertip milli Müdafaa	19.65
% 7 Üçüncü tertip milli Müdafaa	19.82

Türkiye Sosyalist Partisi Programı

(Baştarafı dünkü sayımızda)

Partimiz, Türkiyede küçük birer toprak reformu meydana getirmek gayesiyle şu esasları başarmağa çalışacaktır:

1 — Yeter derecede toprak işletme vasıtaları haddini esas tutarak topraksız ve işletme vasıtasız köylü ailesi bırakmamak,

2 — Ekili ve dikili bütün topraklarımız bugünkü köylü nüfusuna yetmiyeceğinden fazla köylü nüfusuna sınai ve iktisadi mahreçler aramak,

3 — Toprak işletmesini ve hayvan yetiştirmesini hususi mülkiyet haklarına riayet edilmek şartiyle çok daha elverişli bir işletme sistemine bağlamak ve köylerimizi bir istihsal ve satış kooperatifçiliği şebekesi haline getirmek,

4 — Köy meselesini esasından halletmek üzere, ileri teknik ve teknik kadrolarla, toprak işletme ağır sanayiine ön plânda yer vermek,

5 — Refah, kültür, sağlık ve adâlet nimetlernden köylerimizin azamî derecede faydalanmasını temin edecek olan bütün şartları ve bu arada ileri tekniğe ve her türlü kadro topluluğuna imkân verici «büyük köyler» prensibine cesaretle bağlı kalarak en az ikişer bin nüfuslu ziraî merkezler meydana getirmek.

Madde 46 — Partimiz, içtimai mukadderatı aynı olan işçi ve küçük esnaf kitleleriyle köylülerimiz arasındaki iktisadi ve siyasi menfaat beraberliğini sağlamlaştıracaktır.

IX — ADALET POLİTİKAMIZ

Madde 47 — Partimiz adaleti, kültürlü hâkimin, hür ve müstakil mahkemenin ve tamamiyle demokrat kanunların bir neticesi sayar.

Madde 48 — Hâkimlerin istiklâli kadar yüksek bir refah içinde yaşamalarının da teminiyle ilgili tedbirlere baş vurulacak ve bugünkü iş hacmi azaltılacaktır.

Madde 49 — Cezanın çektirilmesinde, suçluların bir daha suç işliyemez bir hale getirilmesini sağlayan en ileri terbiye, ıslah, içtimai korunma ve gözetme sistemleri kabul edilecek ve bütün cezaevleri birer iş ve ıslah yurdu haline getirilecektir.

Madde 50 — Suçlu çocuklar için ayrı mahkeme ve usul kanunlarile, ıslah yurtları; kimsesiz çocuklar için de gözetme ve koruma müesseseleri meydana getirilecektir.

Madde 51 — Ağır cezalı suçlarla matbuat ve siyasi mahiyetteki bütün suçlar için jüri sisteminin tatbiki ve iş ihtilâfları için de, çabuk iş gören hususi mahkemeler kurulması partimizin başlıca gayelerindendir.

Madde 52 — Mevcut bütün kanunlarımız ileri ve tamamiyle demokratik bir zihniyetle millî bünyemize ve ihtiyaçlarımıza göre tekrar gözden geçirilecek, vatandaş hak ve hürriyetlerini daraltan her türlü mevzuat kaldırılacaktır.

X — SAĞLIK POLİTİKAMIZ

Madde 53 — Başlıca istihsal unsuru ve saadet kaynağı olan insan sağlığını partimiz millî meselelerimizin en mühimlerinden sayar. Bu sebeple.

1 — Her çeşit bakım ve tedavi müesseselerini millet namına işletmek,

2 — Bu müesseseleri kademeli bir tertiple köylerimize kadar yaymak,

3 — Bütün sağlık kadrolarını ihtiyaca yeter dereceye çıkarıp millet müesseselerine bağlamak ve bu kadrolara yüksek bir refah ve iş huzuru temin etmek,

4 — Türkiyenin sağlık meselesini esasından halletmek ve tıb ilminin nimetlerinden bütün halk kitlelerini faydalandırabilmek için en az on senelik bir plân ve uzun vadeli bir istikraz yapmak, başlıca hedefimiz olacaktır.

XI — MÜNAKALE VE BAYINDIRLIK POLİTİKAMIZ

Madde 54 — Partimiz, iç pazarları ve çeşitli istihsal bölgelerini birbirine bağlayan ana yollardan, ihraç ve muvasala limanlarından başka, köy, kasaba, iç ve dış yollarını da plânlı bir devlet işi yapmak lüzumuna kaniidir.

Madde 55 — Şimendiferciliği yalnız milli müdafaa zaruretlerine göre değil, iktisadî ihtiyaçlarımıza gvre de plânlaştırarak kültür ve refahın muayyen merkezlerde toplanmasına nihayet verici tedbirlere baş vuracağız.

Madde 56 — Bütün Türkiye için bir elektrikleşme devresini açmağa çalışacağız, ve bu yolda her çeşit tabiat kudretlerini istifade edilir hale getireceğiz.

(Devamı var)